

Stan hodowli kóz na Ukrainie

Igor Maksymowych

*Lwowska Narodowa Akademia Medycyny Weterynaryjnej im. S.Z. Gżyckiego,
ul. Pekarska 50, 79010 Lwów, Ukraina*

W ostatnich latach na Ukrainie zanotowano gwałtowny spadek liczby zwierząt gospodarskich. W latach 1990–2000 pogłowie bydła zmniejszyło się trzykrotnie, w tym krów mlecznych – pięciokrotnie. W analogicznym okresie nastąpiło natomiast zwiększenie liczby kóz ras mlecznych. Według danych FAO, w roku 1997 na Ukrainie było 854 tys. sztuk kóz, a na 1000 mieszkańców przypadało 16,6 kozy, 0,06 kg mleka i 4,02 kg mięsa koziego. W tabeli przedstawiono stan pogłowia kóz na Ukrainie w latach 1991–2006.

Obecnie na Ukrainie dominują drobne gospodarstwa prywatne, w których utrzymuje się od 1 do 3 kóz. Stosunkowo rzadko można spotkać gospodarstwa, gdzie liczba kóz przekracza 10 sztuk. Większość produktów w nich wytwarzanych wykorzystywana jest na potrzeby własne.

W ciągu ostatnich pięciu lat powstały także duże gospodarstwa prywatne, w których utrzymywanych jest od 50 do 150 kóz.

Rozwój koziarstwa mlecznego spowodowany został zwiększonym popytem na mleko oraz jego przetwory. Głównymi odbiorcami tych produktów są mieszkańcy dużych miast. Dlatego też, wiele nowych stad powstaje na terenach podmiejskich bądź w ich niedalekim sąsiedztwie. W województwach, na obszarach których znajdują się miejscowości uzdrowiskowe z sanatoriami, również tworzone są duże gospodarstwa, dostarczające mleko kozie i jego przetwory kuracjom.

W krajach Unii Europejskiej produkty z mleka koziego od wielu lat zajmują szczególną pozycję w diecie, jako żywność ekologiczna i prozdrowotna.

Ostatnio na Ukrainie obserwuje się wzrost spożycia mleka koziego i jego przetwo-

rów. Jest to spowodowane docenieniem walorów smakowych, jak i wzrostem świadomości o wyjątkowych wartościach zdrowotnych tych produktów.

Niestety, duża liczba kóz utrzymywanych w strefach miejskich i okołomiejskich żywna jest paszami pochodzącymi z terenów bardzo zanieczyszczonych, takich jak okolice dróg czy zakładów przemysłowych. Stoi to w wyraźnej sprzeczności z ekologicznym charakterem koziarstwa. Dlatego też, wzrasta zainteresowanie chowem kóz w gospodarstwach ekologicznych. Kozy wyjątkowo dobrze nadają się do chowu w tego typu gospodarstwach.

W okresie istnienia Związku Radzieckiego praca hodowlana dotyczyła kontroli użytkowości mlecznej, mięsnej i puchowej. Od 1991 roku na Ukrainie nie prowadzi się kontroli użytkowości rozplodowej kóz.

Rasy, objęte kontrolą użytkowości mlecznej, to: saaneńska, togenburska, holenderska i nubijska. Dominującą część populacji kóz stanowią jednak kozy bezrasowe (białe i barwne), które są chowane i utrzymywane w niewielkich stadach, liczących po kilka sztuk. Zwierzęta te są dobrze przystosowane do warunków środowiskowych oraz wykazują znaczną odporność na wiele chorób. Cechuje je duża różnorodność wyglądu (mieszane stada), jak i cech użytkowości produkcyjnej. Wydajność mleczna kóz bezrasowych wynosi około 350–550 kg za laktację, a zawartość tłuszczu waha się w granicach 3,8–4,4%. Oprócz wymienionych ras i grup kóz bezrasowych istnieje niewielka populacja kóz miejscowych uszlachetnionych kozłami saaneńskimi.

Do ras lokalnych, które występują w górskich terenach Ukrainy zachodniej (Karpaty) należą

także zaliczyć kozę karpacką.

Kozy importowane z krajów europejskich (saaneńska, alpejska) w warunkach miejscowych nie uzyskują oczekiwanych wydajności. U zwierząt tych często występują choroby niedoborowe, ponieważ nie adaptują się one dobrze do miejscowych warunków.

Jednak, już u otrzymanego od takich zwierząt potomstwa obserwuje się poprawę

wydajności mlecznej i podwyższoną odporność na niektóre choroby. Takie zwierzęta potrzebne są do polepszenia cech produkcyjnych kóz ras miejscowych.

Dlatego, nie należy dążyć do importu nowych stad kóz, które nie są odporne na niekorzystne warunki środowiskowe, lecz zmierzać do uszlachetniania kóz ras miejscowych w celu otrzymania zdrowego i wydajnego pogłowia.

STATE OF GOAT BREEDING IN UKRAINE

Summary

In recent years in Ukraine, total livestock numbers decreased sharply. During the period 1990–2000, the population of cattle decreased 3.3 times and that of cows – 4.9 times. The decrease in the total number of cattle in Ukraine is partly compensated by the development in Ukraine of dairy goat breeding. A total of 522,500 goats were recorded in Ukraine in 1991 and 879,500 goats were recorded in 2005. This increase was caused by the increased demand for goat's milk and milk products.

Among the breeds of goats used in different farms are Saanen, Toggenburg, Dutch and Nubian. Several goats of local breeds, which are kept in small farms, are predominant. The goats exported from western countries did not achieve desirable results because these animals are susceptible to diseases. It is better to use them for improving the productive characteristics of local animals.

Hodowla kóz na Ukrainie

Liczba kóz na Ukrainie w latach 1991–2006 (tys. szt.)* – Goat population in Ukraine, 1991-2006 (thous. head)*

Województwa <i>Provinces</i>	1991	1996	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
AR Krym	19,7	35,9	33,0	34,7	37,2	38,7	31,5	32,9	29,5
Winnica	24,7	48,0	38,8	39,5	40,5	40,0	35,3	35,9	33,0
Wołyń	4,7	9,3	9,1	8,4	8,6	8,5	8,4	8,2	7,4
Dniepropetrowsk	31,7	46,6	42,2	42,3	46,9	47,3	42,2	40,4	33,7
Donieck	29,9	52,7	51,4	67,3	93,4	105,0	105,6	62,6	47,8
Żytomierz	9,5	18,5	20,6	21,0	21,0	20,9	20,1	19,3	18,2
Zakarpacie	21,7	33,9	34,1	35,7	37,5	39,5	41,3	42,4	35,5
Zaporoże	18,4	31,3	27,6	31,7	34,8	35,7	32,2	29,7	25,2
Iwano-Frankowsk	13,5	21,5	23,3	23,7	24,9	24,8	22,9	22,2	20,6
Kijów	24,6	47,6	40,7	37,7	38,5	37,9	34,9	32,4	28,4
Kirowograd	23,9	36,8	32,9	36,9	39,1	40,4	41,7	35,1	33,0
Ługańsk	26,7	46,2	50,7	62,0	67,1	68,8	60,4	53,2	35,9
Lwów	13,5	23,6	22,9	25,3	25,9	25,6	23,3	21,3	18,3
Mikołajów	14,9	24,8	22,6	21,7	25,3	26,0	21,8	22,1	18,3
Odessa	41,7	64,4	60,0	74,5	86,3	96,4	97,7	89,4	80,0
Połtawa	36,0	57,1	50,7	51,5	53,6	52,2	47,1	44,6	40,2
Równe	6,4	13,7	12,5	12,8	13,8	14,6	13,4	12,4	11,3
Sumy	31,6	47,8	39,7	46,4	44,1	42,5	39,1	36,7	33,4
Tarnopol	7,4	13,1	12,6	13,7	14,6	14,5	13,3	12,7	12,0
Charków	23,4	52,5	54,0	62,0	67,2	68,4	59,8	58,9	43,6
Chersoń	16,3	29,4	23,8	28,4	37,0	47,6	45,0	43,0	42,3
Chmielnicki	9,9	21,8	20,6	24,5	26,3	26,7	25,5	24,6	21,8
Czerkasy	35,3	53,0	48,1	53,9	56,0	55,1	49,7	48,8	43,3
Czerniowce	10,6	15,1	13,5	12,7	13,6	13,1	11,3	10,6	9,4
Czernihów	26,5	44,7	39,8	43,6	44,7	44,1	41,9	39,9	35,2
Razem - Total	522,5	889,3	825,2	911,9	997,9	1034,3	965,4	879,3	757,3

* Informacja udostępniona przez Państwowy Komitet Statystyki w województwie lwowskim.

*Information provided by State Statistical Committee in the Lvov province.